

TVRDOHLAVÝ TUREK.

Napsal Julius Verne

Aut. překlad Ot. Petrov.

"Dobře!" odvětil Scarpante. "Do té doby navrátím se do Trebizontu a můj pán nenechá též dlouho na sebe čekat."

Co se týče oděvu urozeného Kérabana, tož byl to kraj Staroturků, zůstávěch věrnými starodávně mu kroji z doby Janičarů: ohromný turban, široké, vlnící spodky, splývající na šafinové stěvice, vesta bez rukávů, zdobená velikými, plochými, hedvábními přemovými knoflíky, šálkový pás, obtočený kolem majestátně se vypínajícího bříška a konečně žonkylový kaftan s řasnými záhyby. Tedy oic evropského v tomto staromodním způsobu oblékání se, jež líbí se valně od oděvu moderních Orientálů. Byl to způsob, jakým chtěl potírati záplavu průmyslových výrobků z ciziny, protest proti stále mizející národní barvě žonkylové, vyzývavost vůči ustanovením sultána Mahmuda, jehož všemohoucnost předepsala moderní kraj turecký.

Bylo by zbytečno připomínati, že sluha urozeného Kérabana, předadvaciletý hoch, jménem Nizib, hubený k nejoblíbenému zármutku Holanďana Bruna, nosil též staroturčeský kraj. Jelikož se svému pánu, nejtvrdohlavějším ze všech smrtelníků, nikdy v ničem neprotivil, byl mu i v tomto ohledu po vůli. Byl to oddaný sluh, avšak úplně zbavený vlastních náhledů. Říkal vždy již napřed ano, a aniž by si byl vědom, co vlastně praví, opakoval jako ozvěna poslední slova hrozného obchodníka. To byl ten nejistější prostředek, aby byl vždy jeho náhledu a vyhnul se láteření urozeného Kérabana, jímž tento zrovna neskřbil.

Oba přicházeli jednou z úzkých, úvozových uliček, jež vedou z předměstí Péra na náměstí Top Hané. Dle svého zvyku mluvil urozený Kéraban velmi hlasitě, nestaraje se pranic o to, zdali jej někdo slyší či neslyší.

"A vida, ne!" pravil. "Nechť jest Allah s námi, ale za čas Janičarů měl každý právo, aby jednal dle libosti, když nastane večer! Ne! Nepodrobím se jejich novým policejním předpisům a půjdu ulicemi bez svatyně v ruce, bude-li se to mně líbiti, byť bych měl celý zapadnouti do bláta aneb býti chycen za lýtko nějakým poběhlým psem!"

"Poběhlým psem!..." odvětil Nizib. "A ty neuvážíš mé uši zpodílanými námitkami, sice u Mahomeda natáhnu ti tvé, že ti je bude závidět každý osel i jeho pán!"

"I jeho pán!..." odpověděl Nizib, jenž ostatně žádné námitky nečinil, jak si lehce pomyslíti.

"A jestliže mně správce policie aloží pokutu," pokračovala umněná osobnost, "zaplatím pokutu! A jestliže mně odsoudí do vězení, půjdu do vězení! Ale nepodrobím se v tom či jiném ohledu!"

Nizib kývl hlavou, aby přisvědčil. Byl pohotově následovati svého pána i do vězení.

"Ah, ti noví páni Turci," zvolal urozený Kéraban, zpozorovav několik Cañihradčů, oděných upjatým kabátcem a pokrytých červeným lezem. "Haha, vy nám chcete předpisovati zákony, potírati staré zvyky! Nuže a kdybych byl poslední, jenž by protestoval!..." Nizibe, řekl jsem mně každému (lodníku), aby mne očekával s loďkou v sedm hodin u terasy Top Hané?"

"U terasy Top Hané!"

"Proč zde není?"

"Proč zde není?" byla odpověď Nizibova.

"Skutečně, není ještě sedm hodin."

"Neušetřte sedm hodin."

"Jak to víš?"

"Vím to, poněvadž to vy pravíte, pane."

"A což kdybych řekl, že jest pět hodin?"

"Bylo by pět hodin," odvětil Nizib.

"Není možno, aby někdo byl hloupější!"

"Není možno, aby někdo byl hloupější!"

"Tento chlapík," bručel Kéraban, "mne tím svým věčným přisvědčováním ještě jednou notně dopálí!"

V též okamžiku objevil se Van Mitten a Bruno opět na náměstí a Bruno opakoval s přízvukem zklamaného člověka:

"Pojďme odtud, pane, pojďme odtud a odcestujme nejbližším vlakem! Tohle, Cañihrad! Tohle hlavní město komthura věřících? Nikdy!"

"Uklidni se, Bruno, uklidni se!" odpověděl Van Mitten.

Stmívalo se. Slunce skryté za návršími starého Stambulu, zanechávalo náměstí Top Hané již v pološeru. Proto nepoznala Van Mitten urozeného Kérabana, když šel kolem něho, ubíraje se k nářezím Galaty. Ba stalo se, že oba do sebe vrazil, chtějí se zároveň vyhnouti nejdív na pravo, pak na levo. Tímto mrzutým pohybem nastalo několik vteřin trochu směšné kolísání.

"Hej, pane, já projdu!" pravil Kéraban, nejsa z těch, kteří rádi ustupují.

"Prosím...!" odtušil Van Mitten, hledě nejdvořilejším způsobem ustoupiti, aniž by se mu to však zdařilo.

"Přeče projdu!"

"Prosím...!" opakoval Van Mitten.

Pak náhle poznav, s kým má co jednati, zvolal: "Ach, můj příteli Kérabane!"

"Vy!... Vy!... Van Mitten!"

vzkřikl nanejvyš překvapený Kéraban. "Vy!... zde?... v Cañihradě?"

"Já sám."

"Od kdy?"

"Od dnešního jitra."

"A vaše první návštěva neplatila mně?"

"Naopak, platila vám," odvětil Holanďan. "Odebral jsem se do vaší pisárny, avšak vy jste tam již nebyl, i bylo mně řečeno, že vás naleznu v sedm hodin na tomto náměstí...!"

"Řekli vám pravdu, Van Mitten!" zvolal Kéraban, svíraje železnou svou pravici ruku svého přítele z Rotterdamu. "Ah, můj dobrý Van Mitten, nikdy, věru nikdy bych nebyl tušil, že vás uvidím v Cañihradě? Proč jste mi nepsal?"

"Opustil jsem kvapně Holanďan."

"Je to obchodní cesta?"

"Nikoli," koktal Van Mitten. "Zábavní cesta! Neznal jsem ani Cañihrad ani Turecko a chtěl jsem vám oplatiť návštěvu, již jste mi učinil v Rotterdamě."

"To jest hezké od vás... Ale zdá se mi, že nevidím s vámi paní Van Mittenovou."

"Ovšem, ne vzal jsem ji s sebou," odtušil Holanďan jaksi vyhubavě. "Má manželka nerada cestuje a proto přijel jsem sám se svým sluhou Brunem."

"Aha, s tím chlapíkem zde?"

prohodil Kéraban, pokynuv Brunovi, jenž míniv, že pozdraviti má po turecku, pozdvihl obě ruce ku klobouku, tak že vypadaly jako ucha starofirské vásy.

"Ano," započal znovu Van Mitten, "s tímto hodným chlapíkem, jenž mně již chtěl opustiti a vrátiti se do...!"

"Vrátiti se!" rozhoril se Kéraban. "Vrátiti se bez mého svolení!"

"Ano, příteli Kérabane. Hlavní město říše ottomanské nedá se mu ani přlíti veselá ani přlíti živá!"

"Jest to učiněná pohřebiště!" přisvědčoval Bruno. "Ani živá

duše v krámech!... Ani jediného kočáru na náměstích!... Pouze nějaké stíny, jež se plíží po ulicích a kradou člověku dýmky!"

"Toho však jest vinen Ramazan, Van Mitten," vysvětloval urozený Kéraban. "Jsme právě uprostřed Ramazanu."

"Ah, toť Ramazan?" opakoval Bruno. "Nuže, vše jest vysvětleno — Ale, prosím, co pak jest vlastně ten Ramazan?"

"Posní čas," odpověděl Kéraban. "Po celou dobu jeho trvání zakázáno jest jísti, píti a kouřiti mezi sluncem východem a západem. Ale za půl hodiny po ráně z děla, jež nám oznámí ukončený den...!"

"Aha! už tomu rozumím, co chcete stále tou svou ranou z děla!" zvolal Bruno.

"Za to si v noci veselé nahradím denní pást!"

"Tedy," ptal se Bruno Niziba, "od rána jste ještě ničeho nepožil, poněvadž jest Ramazan?"

"Poněvadž jest Ramazan," odpověděl Nizib.

"Ejhle, to bych pěkně zhubl!" zvolal Bruno. "Ztratil bych tak denně alespoň libru...!"

"Alespoň," opakoval Nizib.

"Avšak uvidíte to po slunce západu, Van Mitten, a budete jako okouzlen," pravil Kéraban. "Bude to jako magická přeměna, jež učiní z mrtvého města město živé. Haha, páni moderní Turci, dosud se vám nezdařilo potlačit staré obyčejy se všemi vašimi nesmyslnými novotami. Koran dovede se ohraditi proti všem vašim hloupostem! Nechť vás Mahomed zardousí!"

"Dobře, příteli Kérabane," odtušil Van Mitten. "Pozorují, že zůstal jste dosud věren starobylým zvykům."

"Jest to více než věrnost, Van Mitten, jest to tvrdohlavost! — Avšak, vážený příteli, vidíte, že zdržte se několik dnů v Cañihradě?"

"Ano... ba i...!"

"Nuže, tedy dobře, náležte mně. Zmocňuji se vaší osoby. Neopustíte mne více?"

"Budiž! Náleží vám!"

"A ty, Nizibe, budeš dbáti o tohoto hochy," dodal urozený Kéraban označiv Bruna. "Hlavně ti ukládám, abys mu všípil jiný pojem o našem čarokrásném městě Cañihradě."

Nizib přisvědčil kývnutím hlavy a odvedl Bruna do stále houstnoucího davu lidstva.

"Avšak," zvolal náhle Kéraban. "Přicházíte jako na zavalanou, příteli Van Mitten! O šest neděl později nenalezl byste mne více v Cañihradě."

"Vás, Kérabane?"

"Ano, mne. Byl bych na cestě do Oděsy."

"Do Oděsy?"

"Nuže, a budete li ještě zde, tu pocestujeme tam společně. Konečně, proč byste mne neprovázeli?"

"Totiž...!" mnil Van Mitten.

"Budete mne doprovázeti, pravím vám!"

"Mnil jsem si trochu odpočinouti po namáhavé cestě, jež byla poněkud rychlá...!"

"Budiž! Odpočíváte si zde... Pak si odpočinete v Oděse, a to alespoň dobré tři týdny!"

"Příteli Kérabane...!"

"Přeji si to tak, Van Mitten! Snad se mně nebudete již při mém příchodu protivovati, předpokládám? Víte dobře, že umím-li si něco, hned tak lehce neustoupím!"

"Ano, vím to."

"Ostatně," pokračoval Kéraban, "neznáte mého milého synovce Ahmetu a musíte se s ním seznámiti."

"Skutečně, vypravoval jste mi o svém synovci...!"

"Mám jej rád, jako vlastního svého syna, Van Mitten, neboť gemám děti. To víte, obchodl

obchodl... Nenalezl jsem nikdy ani pět minut času, abych mohl se oženiti!"

"Pouhá minuta stačí!" odpověděl Van Mitten, "a často jest... jediná minuta příliš!"

"Nuže setkáte se s Ahmetem v Oděse," pokračoval Kéraban. "Je to řádný hoch... Ale ku příkladu nenávidí obchodní záležitosti, neb jest tak trochu umělec, tak trochu básník, ale roztomilý... roztomilý!... Nepodobá se ani dost málo svému strýci a poslouchá jej bez nejmenší námitky."

"Příteli Kérabane...!"

"Ano... Ano... Rozumím... Pojedeme na jeho svatbu do Oděsy...!"

"Jeho svatbu?"

"Ovšem. Ahmet ožení se s velice hezkou dívkou... mladistvou Amasí... dcerou mého bankéře Sélima, pravého to Turka jako já! Uspořádáme mnoho slavnosti. To bude nádherné! Však uvidíte!"

"Avšak... bylo by mně milejší...!" pravil nespěšně Van Mitten, pokoušeje se ještě vysloviti malou námitku.

"Jest již ujednáno!" zvolal Kéraban. "Snad mně nechcete odporovati?"

"Chtěl bych...!" odtušil Van Mitten.

"Ale nemohl byste!"

V tom okamžiku blížil se Scarpante a maltský kapitán, kteří se dosud v pozadí náměstí procházeli. Urozený Kéraban děl právě k svému společníku:

"Ujednáno. Za šest týdnů nejdéle odcestujeme obadva do Oděsy na svatbu."

"A kdy bude se sňatek slaviti?" ptal se Van Mitten.

"Ihned po našem příchodu," odpověděl Kéraban.

Jarhud naklonil se k uchu Scarpanta a pravil: "Šest týdnů! Tedy máme dosti času!"

"Ano, ale čím dřívě, tím lépe," odpověděl Scarpante. "Nezapomeň, Jarhude, že před šesti týdny navrátí se urozený Saffar do Trebizontu."

A oba pokračovali ve své procházce po náměstí, slídíce očima i ušima.

Zatím hovofil urozený Kéraban dále se svým přítelem Van Mittenem následovně: "Můj přítel Sélím, jenž má vždy na spěch, a můj synovec Ahmet, jenž jest ještě neteplivější, chtějí uzavřeti sňatek tento hned. Mají totiž k tomu jistou příčinu, již vám musím též sděliti. Dcera Sélimova musí se provdati než dosáhne svého sedmáctého roku, sice ztratila by mličekost as tak sto tisíc tureckých liber (as 2,250,000 korun), jež jí jedna početilá teta pod touto podmínkou odkázala. Ale bude jí teprv za šest neděl sedmáct roků. Proto jsem je musil umoudřiti, fka: nechť se vám to již lídí či ne, svatba nebude se slaviti dřívě, než před koncem příštího měsíce."

"A váš přítel Sélím se podrobil?" ptal se Van Mitten.

"Ovšem že."

"A mladý Ahmet?"

"Mně snadně," odvětil Kéraban. "Zbožňuje hezkou Amasí a nedivím se mu tedy. Má však dosti času, neboť není obchodník. A, vy to můžete pochopiti, příteli Van Mitten, když jste se ženil s krásnou paní Van...!"

"Ano, příteli Kérabane," pravil Holanďan. "Avšak jest tomu již dlouho... že se na to sotva pamatuji."

"Avšak, příteli Van Mitten, je-li v Turecku neslušné, tázati se Turka po ženách jeho harnu, není zakázáno vůči cizinci... Jak se vede paní Van Mittenové?"

"Oh, výborně... výborně!" odtušil Van Mitten. "Ano, výborně... Stále trochu churava... To víte... žensk...!"

"Ale ne, já nevím!" zvolal Kéraban. "Žensk... Nikdy...!"

Pokračovali.